

ULKOASIAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2003 vp

Hallituksen esitys Azerbaidzhanin tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 10 päivänä kesäkuuta 2003 lähettänyt ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen Azerbaidzhanin tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädän-

nön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 18/2003 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana

- yksikön päällikkö Jukka Nystén, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Azerbaidzhanin tasavallan kanssa 26 päivänä helmikuuta 2003 allekirjoitetun sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen ja voimaansaattamislakiehdotuksen. Sopimuksen tarkoituksena on selkiinnyttää erityisesti sijoituksia koskevia oikeudellisia perusteita maiden välillä sekä edistää ja tiivistää taloudellista yhteistyötä Azerbaidzhanin tasavallan kanssa. Sopimuksen avulla halutaan varmistaa suotuisat edellytykset toisen sopimuspuolen kansalaisten ja yritysten sijoituksille toisessa so-

pimusmaassa sekä tunnustetaan tarve suojella niitä.

Sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä, kun sopimuspuolet ovat ilmoittaneet toisilleen täyttäneensä valtiosäännöissään sopimuksen voimaantulolle asetetut vaatimukset. Esitykseen sisältyy lakiehdotus eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä

syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksen-

mukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Azerbaidzhanin talous perustuu keskeisesti Kaspianmeren öljyyn sekä kaasun ja puuvillan tuotantoon. Väestöstä yli 70 prosenttia elää köyhyydessä. Yksityistämisprosessi ja maareformi ovat edistäneet talouselämän nousua, mutta epädemokraattinen hallinto ja korruptio ovat edelleen keskeisiä ongelmia.

Azerbaidzhan on Euroopan unionin suurin kauppakumppani Kaukasuksella. Azerbaidzhanin viennistä 90 prosenttia on öljytuotteita. Tuonti koostuu koneista ja laitteista, kulkuneuvoista sekä metalleista ja niiden jalosteista. Tärkeimmät vientimaat ovat Italia, Israel, Georgia, Venäjä ja Turkki, tärkeimmät tuontimaat ovat Yhdysvallat, Venäjä, Turkki, Kazakstan ja Saksa.

Euroopan unionin ja Azerbaidzhanin suhteet perustuvat vuoden 1999 kumppanuus- ja yhteistyösopimukseen. Tätä kumppanuus- ja yhteistyösopimusta sovelletaan esityksen mukaan myös Suomen kauppaan. Sopimuksen mukaan kauppaa rajoittavat kiintiöt eliminoidaan ja yhteistyö tapahtuu suosituimmuuslausekkeen pohjalta, mitä sovelletaan myös investointitoimintaan yritystasolla ja pääomien vapaaseen liikkuvuuteen; henkisiä, teollisia ja kaupallisia oikeuksia suojellaan ja vuosittain käydään poliittinen dialogi korkealla tasolla. EU on tukenut Azerbaidzhania taloudellisesti yli 300 miljoonalla eurolla vuodesta 1992 lähtien.

Suomi pyrkii kahdenvälisellä sijoituksia edistävällä ja suojaavalla sopimuksella turvaamaan yritysten ja teollisuuden yleiset toimintaedellytykset. Investointisuojausopimus pyrkii suojaamaan sijoituksia poliittisilta riskeiltä ja lisäämään sijoitusympäristön ennakoitavuutta ja alentamaan siten yritysten sijoituskynnystä. Aloite investointisopimuksen tekemiseksi tehtiin vuonna 1996 Suomen teollisuuden suosituksen pohjalta. Suomen ja Azerbaidzhanin väliset

kauppasuhteet ovat saadun selvityksen mukaan hyvin vaatimattomat.

Valiokunta toteaa tyydytyksellä, että hallituksen esityksessä on valiokunnan esityksen mukaisesti nyt ensimmäistä kertaa selvitetty, miten sopimus poikkeaa Suomen käyttämästä mallisopimuksesta. Tällainen vertailu selkeyttää sopimusten sisältöä ja mahdollistaa nopean arvion sopimusten mahdollisista erityiskysymyksistä. Saadun selvityksen mukaan erot mallisopimukseen verrattuna eivät tässä tapauksessa ole käytännössä materiaalisia. Valiokunta toteaa kuitenkin vertailun pohjalta, että sopimus ei sisällä mm. yhdenvertaisuusperiaatetta verotuksen osalta. Valiokunta painottaa, että vertailu mallisopimukseen tulee sisällyttää vastaisuudessa kaikkiin investointisuojausopimuksia koskeviin esityksiin.

Valiokunta toteaa, että sopimuksen soveltamisalue on eriytetty molempien sopimuspuolten osalta erikseen. Taustalla on Vuoristo-Karabahin tilanne. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös taloudellisen yhteistyön avulla edistetään poliittista dialogia Azerbaidzhanin kanssa ihmisoi-
keuksien edistämiseksi. Valiokunta pitää siksi valitettavana, että sopimuksesta puuttuvat viitaukset kansainvälisesti hyväksyttyihin työtekijöiden oikeuksiin ja ympäristönsuojeluvelvoitteisiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ulkoasiainvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Bakussa 26 päivänä helmikuuta 2003 tehdyn Suomen tasavallan hallituksen ja Azerbaidzhanin tasavallan hallituksen välisen sijoitusten edistämistä ja suojaamista koskevan sopimuksen ja

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 14 päivänä lokakuuta 2003

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Liisa Jaakonsaari /sd	Kalevi Olin /sd
vpj.	Mari Kiviniemi /kesk	Maija Perho /kok
jäs.	Ulla Anttila /vihr	Suvi-Anne Siimes /vas
	Jouni Backman /sd	Jari Vilén /kok
	Henrik Lax /r	Ben Zyskowitz /kok
	Suvi Lindén /kok	vjäs. Esko-Juhani Tennilä /vas.
	Petri Neittaanmäki /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Raili Lahnalampi.